

वा० रा०

॥ १२४ ॥

॥ १ ॥ सर्वावसुंधराप्रतिष्ठिता सार्वभौमत्वादित्याशयः ॥ १० ॥ प्रजापतिममराइव परमाप्तत्वेन निरीक्षंत इत्यर्थः ॥ ११ ॥ पुत्राः पितृवत् पितरमिवेत्यर्थः ॥ १२ ॥ सत्त्वं सर्वप्रियः एवंविधत्वं दर्शयति ॥ पृथिव्यामिति ॥ १३ ॥ राजसूयस्य सर्वराजविजयपूर्वसाधनीयत्वान्नत्रचास्मासुप्रवृत्तेषु पृथिव्यां ये क्षत्रियाः पौरुषमागताः शौर्यं प्राप्तास्तेषां सर्वेषां तत्र राजसूयार्थविजये सर्वप्रकोपजः संक्षयोऽवश्यं भविता ॥ एवंविधं क्षत्रियनाशकं यज्ञं सर्वराजभिः पितृवदुपास्यमानः कथमाहर्तुमर्हसि सर्वथैवानुचितं तवेत्यर्थः ॥ १४ ॥

श्रुत्वा तुराघवस्यैतद्वाक्यं वाक्यविशारदः ॥ भरतः प्रांजलिर्भूत्वा वाक्यमेतदुवाच ह ॥ १ ॥ त्वयि धर्मः परः साधो त्वयि सर्वावसुंधरा ॥ प्रतिष्ठिता महाबाहो यशश्चामितविक्रम ॥ १० ॥ महीपालाश्च सर्वेषां प्रजापतिमिवामराः ॥ निरीक्षंते महात्मानं लोकनाथं यथा वयं ॥ ११ ॥ पुत्राश्च पितृवद्राजं न्यश्यंति त्वां महाबल ॥ पृथिव्या गतिभूतो सि प्राणिनामपि राघव ॥ १२ ॥ सत्त्वमेवंविधं यज्ञमाहर्तासि कथं नृप ॥ पृथिव्यां राजवंशानां विनाशो यत्र दृश्यते ॥ १३ ॥ पृथिव्यां ये च पुरुषा राजन्यौ रूषमागताः ॥ सर्वेषां भविता तत्र संक्षयः सर्वकोपजः ॥ १४ ॥ सर्वे पुरुषा दूरादुल्लगुणैरतुलविक्रम ॥ पृथिवीं नार्हसे हंतुं वशे हितववर्तते ॥ १५ ॥ भरतस्य तु तद्वाक्यं श्रुत्वा ऋतमयं यथा ॥ प्रहर्षमतुलं लेभेरामः सत्यपराक्रमः ॥ १६ ॥ उवाच च शुभं वाक्यं कैकेय्या नंदवर्धन ॥ प्रीतोऽस्मि परितुष्टोऽस्ति तवाद्यवचने नघ ॥ १७ ॥ इदं वचनमक्लीबं त्वया धर्मसमागतं ॥ व्याहृतं पुरुषव्याघ्रपृथिव्याः परिपालनं ॥ १८ ॥ एष्यदस्मदभिप्रायाद्राजसूयात्क्रतूत्तमात् ॥ निवर्तयामि धर्मज्ञतव सुव्याहृतेन च ॥ १९ ॥ लोकपीडाकरं कर्म न कर्तव्यं विचक्षणैः ॥ बालानां तु शुभं वाक्यं ग्राह्यं लक्ष्मणपूर्वज ॥ तस्माच्छृणोमि ते वाक्यं साधुयुक्तं महाबल ॥ २० ॥ इत्यार्षे श्रीम० वा० उ० त्र्यशीतितमः सर्गः ॥ ८३ ॥ ॥ ७३ ॥ सर्वं तव वशे वर्तत इत्यन्वयः ॥ १५ ॥ १६ ॥ वचने वचनरूपे निमित्ते ॥ अनघेति संबुद्धिः ॥ १७ ॥ १८ ॥ एष्यदस्मदभिप्रायात् अस्मदभिप्रायमेष्यत अस्मच्चिकीर्षी प्राप्स्यत इत्यर्थः ॥ निवर्तयामि अभिप्रायमिति शेषः ॥ तत्र हेतुस्तव सुव्याहृतं ॥ १९ ॥ तुरप्यर्थे बालानामपि यद्वाक्यं युक्तमुचितं साधु शुभावहं च तद्वाक्यमेव हियस्मात्तस्मात्ते वाक्यमीदृशं शृणोमि ॥ २० ॥ इति० उ० त्र्यशीतितमः सर्गः ॥ ८३ ॥

उ० का०

॥ १२४ ॥